

OULUN YLIOPISTO

OPIKELIJAKERTOMUS

2006

SISÄLLYS

SAATTEEKSI

1. PERUSTIETOA OULUN YLIOPISTON OPISKELIJOISTA	2
1.1 Opiskelijamäärä	2
1.2 Opiskelijoiden ikä	2
1.3 Kansainvälinen opiskelijavaihto	3
2. OPISKELIJAN ARKI OULUN YLIOPISTOSSA	3
2.1 Opiskeluolosuhteet	3
2.1.1 Opettajat ja opettaja-opiskelijasuhteet	4
2.1.2 Opiskelijoiden arviot opiskeluolosuhteista	4
2.1.3 Ohjauspalveluiden riittävyys	5
2.1.4 ATK-palveluiden toimivuus	6
2.2 Opiskelun edellytykset	6
2.2.1 Opiskelijan ajankäyttö	6
2.2.2 Opintotuki	8
2.2.3 YTHS:n käynnit ja jonot	9
2.3 Opiskelija-aktiivisuus	10
2.3.1 Ylioppilaskunnan ja ainejärjestöjen toiminta	11
2.3.2 Opiskelijat tiedeyhteisön jäsenenä ja päätöksenteossa	12
3. OPISKELIJOIDEN VALMISTUMINEN JA TYÖLLISTYMINEN	12
3.1 Opiskelijoiden valmistuminen	12
3.2 Opiskelijoiden näkemykset oman alansa työnäkymistä	13
3.3 Opiskelijoiden sijoittuminen työmarkkinoille valmistumisen jälkeen	14
4. KEHITTÄMISTOIMENPITEET	14
4.1 Opiskelijoiden hyvinvoinnin kehittäminen	15
4.2 Opinto-ohjauksen kehittäminen	15
4.2.1 Ohjauksen kehittämistyöryhmä	15
4.2.2 Veturi-ohjaus	16
4.3 Oppimiskulttuurin kehittäminen	16
4.4 Esteettömän opiskelun kehittäminen	17

LIITTEET

LIITE 1: Opiskelijoiden ajankäytön tutkimus Oulun yliopistossa ja W5W-hankkeessa

LIITE 2: Oulun yliopiston ohjauspalvelujen organisointia kuvaava ohjauskartta

LIITE 3: Oulun yliopisto Ylemmät korkeakoulututkinnot laitoksittain v. 2000-06

Saatteeksi

Tämä on Oulun yliopiston ensimmäinen Opiskelijakertomus. Oulun yliopiston hallitus teki keväällä 2006 edellisen vuoden toimintakertomusta hyväksyessään periaatepäätöksen, että vuonna 2007 myös opiskelijoita koskevista asioista raportoidaan opetusministeriölle henkilöstökertomuksen tapaan.

Tiedot tähän Oulun yliopiston ensimmäiseen opiskelijakertomukseen on koottu eri lähteistä. Tilasto- ja numerotietoja on saatu KOTA-tietokannasta. Lisäksi kertomuksessa on hyödynnetty esimerkiksi yhteistyökumppanien, kuten yliopiston Ohjaus- ja työelämäpalvelujen keräämää tietoa opiskelijoiden tyytyväisyydestä yliopiston ohjauspalveluihin, opintotukilautakunnan seurantatietoa liittyen opiskelijoiden opintojen etenemiseen.

Hyvin tärkeä tietolähde opiskelijakertomuksessa on ylioppilaskunnan teettämä ensimmäinen Oulun yliopiston opiskelijoiden hyvinvointiselvitys ”Rahapulaa ja rakkaudenjanoa”¹, joka julkaistiin 14.9.2006. Selvityksen teki kauppatieteiden ylioppilas Inka-Riina Kyllönen. Hyvinvointiselvityksen myötä ylioppilaskunta sai arvokasta tietoa muun muassa opiskelijoiden arjesta, toimeentulosta ja opiskeluedellytyksistä. Selvityksen antia esitellään tässä opiskelijakertomuksessa monelta kantilta liittyen opiskelijoiden hyvinvointiin.

Opiskelijat ovat yliopiston tuloksentekijöitä, ja heidän hyvinvointinsa parantaminen on tärkeää Oulun yliopistolle. Yliopiston tuoreessa strategiassa opiskelijoiden ja työntekijöiden hyvinvoinnin todetaan olevan yksi johtamisen kehittämiskohteista. Opiskelijakertomuksesta toivotaankin tulevan pysyvä osa Oulun yliopiston vuosittaista raportointia opetusministeriölle siinä missä henkilöstökertomuskin sellainen on. Kertomuksen myötä yliopisto ja ylioppilaskunta saavat tarvittavaa ja tärkeää seurantatietoa opiskelijoita koskevista asioista, joita sitten voidaan käyttää kehittämistyön pohjana. Suurin osa raportointiin tarvittavista asioista on kohtalaisen helppo kerätä esimerkiksi vuosittain tehtävällä opiskelijakyselyllä.

¹ Hyvinvointiselvityksen tutkimuksen perusjoukoksi valikoitui koko Oulun yliopistossa perustutkintoa suorittava opiskelijajoukko. Otoksen poiminta suoritettiin tasaväliotantana siten, että otantaväli oli kymmenen. Lähtöaineisto oli lajiteltu sukupuolen, tiedekunnan ja aloitusvuoden mukaan niin, että otokseen valikoitui yliopiston Oulun kampusten opiskelijoita eri tiedekunnista suhteessa niiden opiskelijamääriin ja sukupuolijakaumiin. Otoksen kokonaismääräksi muodostui 1400 opiskelijaa, joista 41 % vastasi. Hyvinvointiselvitys ”Rahapulaa ja rakkaudenjanoa” löytyy kokonaisuudessaan ylioppilaskunnan verkkosivulta osoitteesta <http://www.oyy.fi/fileadmin/SOPO/hyvinvointiselvitys.pdf>

1. PERUSTIETOA OULUN YLIOPISTON OPISKELIJOISTA

1.1 Opiskelijamäärä

Yliopistoon läsnä- tai poissaolevaksi ilmoittautuneita opiskelijoita oli syyskuussa 2006 seuraavasti:

Yliopisto	Yhteensä	Naiset
OY	16 061	7 796

Taulukko 1: Opiskelijamäärä yhteensä Oulun yliopistossa vuonna 2006 naisopiskelijoiden määrä eriteltynä
Lähde: KOTA

Yliopiston koulutusaloittain opiskelijamäärät jakaantuivat seuraavasti:

Koulutusala	Yhteensä	Naiset
Humanistinen	2 298	1 724
Kasvatustieteellinen	1 849	1 462
Terveystieteet	357	316
Kauppatieteellinen	1 103	557
Luonnontieteellinen	4 355	1 885
Teknillistieteellinen	4 521	853
Lääketieteellinen	1 305	823
Hammaslääketieteellinen	273	176

Taulukko 2: Opiskelijamäärät koulutusaloittain Oulun yliopistossa vuonna 2006 naisopiskelijoiden määrä eriteltynä
Lähde: KOTA

1.2 Opiskelijoiden ikä

Uuden yliopistolain mukaisesti opiskelijoiden toivotaan valmistuvan viimeistään seitsemän vuoden kuluttua opintojen aloittamisesta. Lisäksi valtakunnallisena koulutuspoliittisena tavoitteena on jo pitkään ollut lisätä samana vuonna ylioppilaaksi kirjoittaneiden osuutta opiskelemaan otetuista opiskelijoista. Näiden piirteiden valossa onkin mielenkiintoista tarkastella opiskelijoiden ikärakennetta. Ohessa oleva taulukko kuvaa yli 29-vuotiaiden opiskelijoiden määrää tiedekunnittain sekä heidän osuuttaan koko opiskelijamäärästä.

tiedekunta	yli 29-vuotiaita,kpl	yli 29-vuotiaita %
HuTk	603	28,89
LuTk	1283	31,53
TaTk	306	28,52
TTK	841	20,92
LTK	340	25,84
KTK	548	31,35
YHTEENSÄ	3921	27,39

Taulukko 3: Yli 29-vuotiaiden määrä ja osuus (%) perustutkinto-opiskelijoista tiedekunnittain jaoteltuna
(HuTk = Humanistinen tiedekunta, KTK = Kasvatustieteiden tiedekunta, LuTK = Luonnontieteiden tiedekunta, LTK = Lääketieteellinen tiedekunta, TaTK = Taloustieteiden tiedekunta, TTK = Teknillinen tiedekunta)
Lähde: Oulun yliopiston tilastointi

Eri aloilla ikärakennetta voidaan tulkita eri tavoin. Esimerkiksi kasvatustieteen alalla trendinä on jo pitempään ollut se, että opiskelijoista merkittävä osa on avoimen yliopiston opintoja tehneitä ja aikuisopiskelijoita. Esimerkiksi luonnontieteellisessä tiedekunnassa voi yli 29-vuotiaiden opiskelijoiden osuutta selittää todennäköisesti osittain myös pitkät tutkintojensuoritusajat (kts. kohta 3.1)

1.3 Kansainvälinen opiskelijavaihto

Tiukka panostaminen kansainvälistymiseen ei vielä kovin selvästi Oulun yliopiston opiskelijoiden kohdalla näy, vaan luvut näyttävät lähes järjestäin menevän alaspäin. Ainoastaan humanistisessa tiedekunnassa suunta näyttäisi olevan ylöspäin. Huomionarvoista myös on se, että Oulun yliopistoon tulee huomattavasti enemmän vaihto-opiskelijoita kuin vaihtoon lähtee.

Seuraavassa taulukossa esitetään lukuina Oulun yliopiston kansainvälinen opiskelijavaihto. Taulukkoon on otettu seurantatiedon saamiseksi vertailukohdaksi vuoden 2005 vastaavat luvut.

Koulutusala	Vuosi	Lähteneet yl. tai al. tutkinto kpl	Saapuneet yl. tai al. tutkinto kpl
Humanistinen	2005	71	35
	2006	91	57
Kasvatustieteellinen	2005	43	39
	2006	50	54
Kauppatieteellinen	2005	43	18
	2006	38	41
Luonnontieteellinen	2005	60	90
	2006	46	80
Teknillistieteellinen	2005	77	131
	2006	70	148
Lääketieteellinen	2005	16	32
	2006	11	42
Hammaslääketieteellinen	2005	2	12
	2006	1	17

Taulukko 4: Oulun yliopiston kansainvälisen opiskelijavaihdon lähtijöiden ja tulijoiden määrät koulutusaloittain vuosina 2005 ja 2006
Lähde: KOTA

2. OPISKELIJAN ARKI OULUN YLIOPISTOSSA

Opiskelijan arjen toimivuutta kuvaavia mittareita on olemassa paljon. Alla on käyty läpi joitakin sellaisia opiskeluolosuhteisiin, opiskelun edellytyksiin ja opiskelijoiden ajankäyttöön liittyviä asioita, joilla on vaikutuksia esimerkiksi opintojen etenemiseen ja opiskelijoiden valmistumiseen. Lisäksi esitellään ylioppilaskunnan toimintaa ja muita opiskelijan aktiivisuudesta kertovia huomioita Oulun yliopistosta.

2.1 Opiskeluolosuhteet

Opiskelijoiden opiskeluolosuhteita kuvaavia elementtejä on alla käsitelty opettaja-opiskelijasuhteen, opiskelijoiden omien opiskeluolosuhdearvioiden sekä ohjaus- ja ATK-palveluiden riittävyyden ja toimivuuden suhteen.

2.1.1 Opettajat ja opettaja-opiskelijasuhte

Opiskelijoiden opiskeluolosuhteita kuvatessa on tärkeä huomioida opiskelijoiden määrä suhteessa opettajien määrään koulutusaloittain. Alla olevassa taulukossa kuvataan opiskelijoiden määrä sekä opetushenkilökunnan määrä jaoteltuna budjettivaroin ja täydentävän rahoituksen turvin palkattuun henkilökuntaan.

Koulutusala	Opiskelijoita	Opettajat budjettivaroin	Opett. ulkopuol. varoin
Humanistinen	2 298	76	0
Kasvatustieteellinen	1 849	108	8
Terveystieteet	357	12	0
Kauppätieteellinen	1 103	39	3
Luonnontieteellinen	4 355	209	19
Teknillistieteellinen	4 521	170	10
Lääketieteellinen	1 305	126	6
Hammaslääketieteellinen	273	42	0

Taulukko 5: Opiskelijoiden ja opettajien määrä koulutusaloittain, opettajat jaoteltuna budjettivaroilla ja täydentävällä rahoituksella palkattuihin

Lähde: KOTA

Luvuista on laskettavissa Oulun yliopiston opiskelija-opettaja –suhte koulutusaloittain:

Koulutusala	Opiskelijat/opettaja
Humanistinen koulutusala	30/1
Kasvatustieteellinen koulutusala	16/1
Terveystieteellinen koulutusala	30/1
Kauppätieteellinen koulutusala	26/1
Luonnontieteellinen koulutusala	19/1
Teknillistieteellinen koulutusala	25/1
Lääketieteellinen koulutusala	10/1
Hammaslääketieteellinen koulutusala	7/1

Taulukko 6: Opettaja-opiskelijasuhte koulutusaloittain

Lähde: KOTA

2.1.2 Opiskelijoiden arviot opiskeluolosuhteista

Hyvinvointiselvityksen mukaan opiskeluolosuhteissa kehitettävää on erityisesti opintojen ohjauksessa ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) laatimisessa. Yli 40 prosenttia opiskelijoista oli erittäin tyytymättömiä tai tyytymättömiä niiden tämänhetkiseen tilaan. Huomattavan suuri määrä ei osannut arvioida henkilökohtaisten opintojen suunnittelua, sillä kaikki vastaajat eivät edes tieneet, mitä HOPS tarkoittaa. Kokonaisuutena tyytyväisimpiä oltiin opiskelijoiden väliseen ilmapiiriin, joka muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta koettiin erittäin hyväksi. Useimmilla oli kotona opiskelun edellyttämä työrauha. Sekä kirjastopalveluihin että atk-luokkien määrään oltiin myös suhteellisen tyytyväisiä.

Opiskeluolosuhteiden kehittämiseksi kaikkien tiedekuntien opiskelijat toivoivat erityisesti lisää opintojen ohjausta. Jopa osasta akateemista vapautta oltaisiin valmiita luopumaan, jotta opintojen suunnitteluun saataisiin selkeyttä ja apua. Kirjastoihin toivottiin lisää kurssikirjoja ja lähiopetuksen määrää

pienemmissä opetusryhmissä haluttiin lisätä. Moni toivoi myös etäopiskelumahdollisuuksia kehitettävän, jotta roikkumaan jääneet tutkinnot olisi mahdollista suorittaa loppuun.

Alla on taulukkoon sijoiteltuna opiskelijoiden vastaukset erilaisiin opiskeluolosuhteiden osatekijöihin:

	Erittäin tyytymätön 1	2	3	4	Erittäin tyytyväinen 5	En osaa sanoa	Yht. %
Atk-luokkien määrä	1,1	6,7	22,9	37,7	20,1	11,6	100
Tenttikirjojen riittävyys	8,1	31,2	32,2	14,0	3,9	10,7	100
Kirjastopalvelut	0,7	4,2	25,2	46,4	18,7	4,7	100
Opintojen ohjaus	13,5	27,3	28,4	16,5	4,9	9,5	100
Henkilökohtainen opintojen suunnittelu (HOPS)	15,1	27,7	22,9	13,0	4,0	17,3	100
Tulostusrajoitteet	9,1	17,4	30,9	18,3	7,2	17,0	100
Työrauha yliopistolla	0,9	8,1	20,4	46,3	15,6	8,8	100
Työrauha kotona	2,8	8,8	16,9	38,3	31,6	1,6	100
Laitoksen ilmapiirin kannustavuus	6,8	16,3	31,1	28,2	10,0	7,5	100
Ilmapiiri opiskelukavereiden kesken	1,2	2,8	18,6	39,1	31,2	7,2	100

Taulukko 7: Opiskelijoiden arviot (arvosanoilla 1-5) joistakin opiskeluolosuhteiden osatekijöistä
Lähde: Hyvinvointiselvitys 2006

2.1.3 Ohjauspalveluiden riittävyys

Oulun yliopiston ohjaus- ja työelämäpalvelut on kerännyt nyt kahtena ajankohtana yliopiston käytävätempauksessa keränneet tietoa opiskelijoiden tyytyväisyydestä yliopiston ohjauspalveluihin. Vuoden 2005 ja 2006 kyselykertoina saaduissa tuloksissa ei ole nähtävissä suurta eroa, kuten oheisesta taulukosta voi havaita.

tiedekunta	Vuosi 2005		tiedekunta	Vuosi 2006	
	kyllä	ei		kyllä	ei
HuTK	54 %	46 %	HuTK	51 %	49 %
KTK	64 %	36 %	KTK	41 %	59 %
LuTK	59 %	41 %	LuTK	56 %	44 %
TaTK	83 %	17 %	TaTK	67 %	33 %
TTK	79 %	21 %	TTK	71 %	29 %
Kaikki yhteensä	60 %	40 %	Kaikki yhteensä	58 %	42 %

Taulukko 8: Opiskelijoiden arviot ohjauspalveluiden riittävydestä, kun opiskelijat vastasivat kysymykseen "Oletko saanut riittävästi opintoihin liittyvää ohjausta?" Vastauksissa vertailutieto vuodelta 2005.
Lähde: Oulun yliopiston Ohjaus- ja työelämäpalveluiden ohjauskyselykoonti

Käytäväkyselyiden tuloksia voidaan suht pienistä vastaajamääristä ja otannan ongelmallisuudesta huolimatta pitää suhteellisen kuvaavina, sillä myös hyvinvointiselvityksen tulokset tältä osin ovat samansuuntaiset (kts. kohta 2.1.2). Avoimissa vastauksissa opiskelijat kertoivat opinto-ohjauksen suurimpien puutteiden olevan erityisesti henkilökohtaisten opintosuunnitelmien (HOPS) ohjauksessa sekä lopputöiden ohjauksessa. Niille opiskelijoille, joilla tutkintojen rakenne on vapaampi, on kyselyjen mukaan tärkeää myös tutkinnon kokonaisuuden hahmottamisen ja sivuainesuunnittelun sekä työelämäorientaation tukeminen. Myös tutkinno uudistuksen vaikutukset ovat tuottaneet opiskelijoille päänvaivaa.

2.1.4 ATK-palveluiden toimivuus

Ylioppilaskunta selvitti 2006 syksyllä tehdyllä ATK-selvityksellä opiskelijoiden mahdollisuuksia ja tottumuksia käyttää tietotekniikkaa. Selvityksestä kävi ilmi, että vain kuudella prosentilla vastaajista ei ole käytettävissään tietokonetta. 35%:lla oli käytössään kannettava tietokone. Merkillepantavaa on, että vain 2% kannettavan omistavista kertoo käyttävänsä sitä yliopistolla. Myös mahdollisuudet käyttää Internetiä ovat opiskelijoillamme hyvät: 90% käyttää Internetiä kotonaan. Yliopistokampustenkin koneita opiskelijat hyödyntävät kohtalaisen ahkerasti. Positiivista oli, että tietokoneiden saatavuus katsottiin varsin hyväksi. Yliopiston tarjoama kuukausittainen 100 sivun tulostussaldo katsottiin sekin yleisesti riittäväksi.

Opiskelijat käyttävät tietokonetta pääsääntöisesti sähköpostiin ja muuhun yhteydenpitoon, tiedonhakuun ja harjoitustöiden tekemiseen. Jopa 98 prosentin mielestä tietokoneiden käyttö on niin oleellinen osa opiskelua, että yliopiston on tarjottava mahdollisuus tietokoneiden käyttöön. Selvityksen tuloksista voidaan päätellä, että Oulun yliopisto tarjoaa opiskelijoilleen käytettäväksi riittävästi tietotekniikkaa, jolle on kuitenkin eittämättä jatkuvasti kasvava kysyntä. On silti syytä ottaa huomioon, että opiskelijoiden omat tietokoneet ja Internet-yhteydet kattavat suuren osan tietotekniikan tarpeesta.

2.2 Opiskelun edellytykset

Opiskeluolosuhteiden lisäksi opiskelijoilla pitää olla kunnossa opiskelun edellytykset, jotta täysipainoinen opiskelu olisi mahdollista. Opiskelun edellytyksiin voidaan katsoa muun muassa opintotuen riittävyys ja muut toimeentuloon liittyvät asiat, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) palvelut. Kun käsitellään opiskelijoiden edellytyksiä opiskella, on myös syytä tarkastella esimerkiksi sitä kuinka paljon opiskelijoilla on mahdollisuuksia käyttää aikaa opiskeluun, kuinka kauan he nukkuvat, ja kuinka paljon he viettävät aikaa opiskelijaelämän julkisuudessa korostuneimmalla puolella, kuten ravintoloissa.

2.2.1 Opiskelijan ajankäyttö

Oulun yliopiston hyvinvointiselvityksen mukaan keskiverto-opiskelija käyttää viikostaan 25,5 tuntia opiskeluun ja 12 tuntia työntekoon. Yhteenlaskettu tuntimäärä (37,5) vastaa normaalia työviikkoa. Opiskeluun käytetty työmäärä on alhainen, kun yhden opintoviikon oletetaan vastaavan 40 tunnin työmäärää. Tutkimuksen mukaan 13,4 % keskiverto-opiskelijoista käyttää opiskeluun vähintään 40 tuntia viikossa, päätoimisista opiskelijoista 37 % opiskelee vähintään 40 tuntia viikossa ja 5,9 % alle 15 tuntia viikossa.

Keskiverto-opiskelija käyttää viikossa viisi tuntia liikuntaan ja nukkuu keskimäärin 53,5 tuntia viikossa eli 7,5 tuntia vuorokaudessa. Opiskelijat pitävät yhteyttä perheenjäseniinsä keskimäärin 13,5 tuntia viikossa ja käyttävät ystävien tapaamiseen keskimäärin 8 tuntia.

Toiminto	Keskiarvo	Mediaani	Minimi	Maksimi
Opiskelu	25,5	25	0	70
Palkkatyössäkäynti	12	2	0	65
Perheenjäsenten tapaaminen	13,5	4	0	128
Kavereiden ja ystävien tapaaminen	8	5	0	60
Järjestötoiminta	0,5	0	0	15
Liikunta ja urheiluseuratoiminta	5	5	0	20
Kulttuuriharrastukset	2	1	0	30
Muut harrastukset	5,5	3	0	51
Bileet, juhliminen	3	2	0	20
Nukkuminen	53,5	55	30	84
Yhteensä (h/vko)	128,5	102		

Taulukko 9: Oulun yliopiston opiskelijoiden ajankäytön jakaantuminen tunteina viikossa (h/vko)
Lähde: Hyvinvointitutkimus 2006

Lähes puolet (48,9 %) kaikista vastanneista opiskeli päätoimisesti. Opintojen ohella työskenteli sivutoimisesti vajaa neljännes vastaajista. Palkkatyössä käyvistä opiskeli sivutoimisesti 17 % vastaajista, viisi prosenttia keskittyi pelkästään työntekoon. Vastaajista 2,5 % ei opiskellut muiden syiden (äitiysloma, vanhempainloma, armeija, siviilipalvelus tai muu vastaava syy. Eri vuosikurssien opiskelijoita vertaillaessa havaittiin, että työnteko yleistyi selvästi mitä pitemmälle opinnot etenivät. Kahden ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista reilut 60% ja kolmannen vuosikurssinkin opiskelijoista yli puolet keskittyi opintoihinsa eikä käynyt lainkaan töissä.

Tiedekunta	Opiskelen päätoimisesti, en käy töissä	Opiskelen ja teen sivutoimisesti töitä	Käyn töissä ja opiskelen sivutoimisesti	Käyn töissä, en opiskele	En opiskele enkä työskentele	Muu vaihtoehto	Yhteensä %
HuTK	53,6	27,8	10,3	4,1	1,0	3,1	100,0
KTK	38,5	44,2	11,5	0,0	3,8	1,9	100,0
LuTK	44,2	23,3	21,5	6,7	3,7	0,6	100,0
LTK	52,4	30,2	12,7	0,0	1,6	3,2	100,0
TaTK	40,5	31,0	23,8	2,4	2,4	0,0	100,0
TTK	52,6	10,5	19,1	6,6	2,0	9,2	100,0

Taulukko 10: Opiskelijoiden opiskeluaikainen työnteko jaoteltuna tiedekunnittain
(HuTK = Humanistinen tiedekunta, KTK = Kasvatustieteiden tiedekunta, LuTK = Luonnontieteiden tiedekunta, LTK = Lääketieteellinen tiedekunta, TaTK = Taloustieteiden tiedekunta, TTK = Teknillinen tiedekunta)
Lähde: Hyvinvointitutkimus 2006

Tärkein syy opiskelijoiden työssäkäyntiin on taloudellinen toimeentulo (68,8). 40 prosenttia vastaajista koki työkokemuksen ja kontaktien saamisen tärkeäksi. Opintolainan välttäminen oli syynä työssäkäynnille neljäsosalla opiskelijoista ja vajaalle 9 prosentille työssäkäynti oli vaihtelua opintojen lomaan. Opintojen ja työssäkäynnin yhteensovittaminen jakoi mielipiteet kolmeen ryhmään. Suurin osa koko sen joko vaikeaksi tai helpoksi, pieni osa suhtautui neutraalisti. Raskaimmaksi opintojen ja työn yhteensovittamisen koki päätoimisesti työssäkäyvät. Muilla palkkatyön ja opiskelun yhteensovittamiseen vaikuttivat työtuntien määrä ja työnantajan suhtautuminen opiskeluun.

Opiskelijoiden ajankäyttöä on tutkittu Suomessa vähän ja tehty tutkimus on pääsääntöisesti keskittynyt tekniikan alan opiskeluun. Ajankäyttötutkimusten mukaan suomalaiset opiskelijat käyttävät opiskeluun huomattavasti vähemmän aikaa, kuin mihin opintojen mitoitus antaisi mahdollisuuden.

Oulun yliopistossa on tehty opiskelijoiden ajankäytön tutkimusta vuodesta 2002 lähtien eri laitoksilla sekä koskien eri opiskelijaryhmiä. Viimeisimpänä tutkittiin humanistisen tiedekunnan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ajankäytön elementteihin, jonka tulokset tukivat selkeästi myös hyvinvointiselvityksessä esiin nousseita asioita (keskimääräinen opiskeluaika 25,5 tuntia viikossa). Opiskelijat käyttivät opintojakson opiskeluun keskimäärin vain 52,7 prosenttia opetussuunnitelmassa mitoitettua ajasta. 1 opintopistettä kohden (n. 27 h) käytettiin aikaa 14,1 tuntia, vaikka opiskelijoiden tavoitteet oppimiselle olivatkin korkeat. Tutkittaessa oppimiskokemuksia 17 prosenttia koki ymmärtäneensä asiat erittäin hyvin ja saavan välineitä ajattelulle ja toiminnalleen. 24 % tutkittavista koki oppineensa erittäin hyvin ja että oppiminen oli opinto-oppaassa ilmoitetun tavoitteen mukaista. 15 prosenttia koki oppineensa opinto-oppaan tavoitteen mukaisesti ja saaneensa jotain opintojaksolta.

Opiskelijoille järjestettiin W5W-projektin puitteissa ajankäyttöön ja opiskelutekniikkaan liittyvää koulutusta, johon osallistui noin 300 opiskelijaa. Jatkossa opiskelijoiden ajankäyttöä tutkitaan edelleen keskeisenä painopisteenä tulevana vuosina on todellisen ja kumuloituvan oppimisen tutkimus. Tarkempia tietoja ajankäytön tutkimisen perinteestä ja tuloksista voi lukea tämän kertomuksen liitteestä 1.

2.2.2 Opintotuki

OYY:n hyvinvointiselvityksen vastaajista opintotukea sai 65 prosenttia. Opintotuen nostamatta jääminen johtui tulorajojen ylityksestä, tukikuukausien loppumisesta sekä opintotuen katkaisemisesta. Selvityksen mukaan opintotuki oli tärkein tulolähde 38 prosentille Oulun yliopiston opiskelijoista, palkkatuloilla opintonsa rahoitti 29 prosenttia vastaajista.

Opintotuen saajia Oulun yliopistossa on noin 8500. Opintorahaa nosti noin 8200 ja asumislisää noin 7100 opiskelijaa. Lainatakaus oli vain noin 4100 opiskelijalla.

Opintotukilautakunnan opintojen edistymisen seurannassa oli vuonna 2006 yli tuhat opiskelijaa. Seurantakirje lähetettiin 1200 opiskelijalle (vastaava luku vuoden 2005 seurannassa 1039 ja vuoden 2004 833 opiskelijaa). Kirje lähetettiin kaikille niille, joiden opintokertymä ei täyttänyt asetettuja kriteereitä 2,7 ov/tukikuukausi tai 4,8 op/tukikuukausi. Monilla kirjeen saaneista vaadituista opinnoista puuttui vain vähän. Opiskelijoiden antamien selvitysten perusteella opintotuki jatkuikin valtaosalla selvityspyynnön saaneista. Opintotuen lakkautuspäätöksiä tehtiin vuoden 2006 seurannassa 181 ja vuoden 2005 seurannassa 187.

Vuosi	Seurantakirjeitä opiskelijoille x kpl	Opintotuen lakkautuspäätöksiä x kpl
2004	833	187
2005	1039	187
2006	1200	181

Taulukko 11: Opintotukilautakunnan opintojen edistymisen seurannan tunnuslukuja vuosilta 2004-06
Lähde: Oulun yliopiston opintotukilautakunnan tilastointi

Opiskelijoiden antamien selvitysten perusteella on pääteltävissä, että pääsyitä heikkoon opintomenestykseen olivat muun muassa ensimmäisen opiskeluvuoden alkuvaikeudet niin opintojen järjestämisessä kuin oman yksityiselämän hallinnassa. Lisäksi opintoja vaikeuttaviksi tekijöiksi oli koettu puutteellinen opinto-ohjaus, uuden tutkintorakenteen aiheuttamat ongelmat, vaikeudet seurustelusuhteissa sekä mielenterveysongelmat tai muut sairaudet.

Oulun yliopiston opiskelijoiden työssäkäynnistä ja toimeentulosta antaa hyvän kuvan opintotuen tuloseuranta. Vuoden 2005 tuloseurannassa takaisinperintäpäätosehdotuksen sai 8500 tuen saajasta 1200 opiskelijaa. Takaisinperintäpäätosehdotus lähetetään kaikille, joiden vuositulot ylittävät opiskelijan vapaan tulon rajan. Opiskelija voi ansaita jokaista tukikuukautta kohden 505 euroa ja tuetonta kuukautta kohden 1515 euroa.

2.2.3 YTHS:n käynnit ja jonot

OYY:n hyvinvointiselvityksen mukaan 89 prosenttia Oulun yliopiston opiskelijoista kokee terveydentilansa hyväksi. Selvityksessä ilmeni myös, että valtaosa opiskelijoista käytti opintojensa aikana Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) palveluita, kolmannes korkeintaan pari kertaa. Terveydenhoitopalveluiden saatavuutta piti riittävänä 71,5 prosenttia. Palveluiden saatavuuden riittämättömyyttä koettiin kuitenkin erityisesti lääkärin ja terveydenhoitajan palveluissa.

YTHS:n Oulun ja Kajaanin palveluyksikössä palveluita käytti yhteensä 8875 (eli 65,88 prosenttia YTHS:n palvelujen piiriin kuuluvasta 13471 opiskelijasta). Vastaanottokäyntejä palveluyksikössä oli yhteensä 43 151. Luvuissa on mukana Kajaanin yliopistokeskuksen palvelut. YTHS:n Kajaanin yliopistokeskuksen toimipisteessä on vakituinen sairaanhoitaja, muut palvelut toteutetaan ostopalveluin tai Oulun terveysasemalla.

Palveluiden kysyntä on ollut opiskelijamäärän myötä kasvussa. Varsinkin mielenterveyspalveluiden osalta palvelujen tarjonta ei ole riittänyt vastaamaan kysyntää, mistä ovat osoituksena jatkuvasti paheneva jonotilanne. Alla olevassa taulukossa esitetään YTHS:n Oulun terveysaseman jonotilanne tarkasteluajankohtina eri palveluihin eriteltyinä.

	31.1.2006	31.5.2006	31.8.2006	31.10.2006	31.1.2007
Sairaanhoito					
Yleislääkäri	3,0	2,1	3,7	4,7	4,7
Gynekologi	4,1	0,3	5,7	5,4	1,9
Ihotautilääkäri	5,0	1,9	4,9	6,0	2,9
Kirurgi	5,0	-	3,9	2,0	1,9
Silmälääkäri	1,0	0,7	0,1	0,3	2,1
Korvalääkäri	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Sisät.lääkäri	0,1	0,0	0,6	0,0	0,0
Keuhkolääkäri	0,1	0,0	0,6	0,0	0,0
Neurologi	1,6	2,1	2,3	2,4	1,3
Puheterapeutti	0,4	-	1,1	1,3	0,0
Fysioterapeutti	1,6	0,3	2,0	5,3	3,7
Terveystenhoitaja (terv.tark.)	2,0	0,7	0,7	2,0	0,7
Mielenterveysystyö					
Psykiatri	4,9	8,0	2,5	3,3	5,4
Terapiapsykologi	6,9	-	-	-	-
Neuvontapsykologi	6,0	5,7	2,5	4,9	8,4
1. psykot. jonossa oleva otettu jonoon	6.9.2004	24.9.2004	18.3.2005	18.3.2005	12.1.2005
Suun terveydenhuolto					
Hammaslääkäri	2-4	2,0	1-4	3-4	2-4
Suukirurgi	5,0	3,0	3,0	4,0	4,0
Oikoja (opisk. jonossa oikojalle)	15	16	9	7	10
Purentafysiologi	3,0	1,5	3,0	2,0	3,0
Suuhygienisti	2,0	1,5	0	1	2

Taulukko 12: YTHS:n Oulun terveysaseman jonotusaika viikkoina tarkasteluajankohtina vuonna 2006. Lähde: YTHS:n Oulun terveysaseman tilastointi

Huolestuttava kehityskulku on, että ensimmäisen vuoden opiskelijoista entistä harvempi osallistuu YTHS:n maksuttomaan terveystarkastukseen. Syksyllä 2006 aloittaneista opiskelijoista vain 27,4 prosenttia osallistui terveystarkastukseen.

Yleisimmät käyntisyynä terveyden- ja sairaanhoidon linjalla olivat ehkäisytablettien hankkiminen sekä luomet ja akne. Suun terveydenhuollon linjalla eniten käyntejä aiheuttivat tutkimukset, korjaava karieshoito sekä viisaudenhampaan poisto, ja mielenterveyshoidon puolella ahdistus ja masennus.

YTHS:n menot toimipiiriin opiskelijaa kohden vuonna 2006 olivat Oulussa 208,11 euroa ja Kajaanissa 291,26 euroa. Opiskelijan terveydenhoitomaksu oli suuruudeltaan 35 euroa. Muita YTHS:n rahoittajia ovat Kansaneläkelaitos, yliopistopaikkakunta sekä opetusministeriö.

2.3 Opiskelija-aktiivisuus

Opiskelijoiden hyvinvointiselvityksen mukaan "... järjestötoimintaan (esimerkiksi kiltatoiminta, ylioppilaskunnan toiminta) osallistutaan puolen tunnin ajan [viikossa]. Vastaajista 77 % ei ole mukana

minkäänlaisessa järjestötoiminnassa.” Hyvinvointiselvityksen tulosten perusteella Oulun yliopiston opiskelijat eivät siis ole kovin aktiivisia järjestötoimijoita. Oulun yliopistossa on kuitenkin tarjolla lukuisia mahdollisuuksia viettää vapaa-aikaansa ja aktivoitua myös yhteiskunnallisesti opiskeluaikana. Järjestötoiminnan vähäisen kiinnostavuuden syyksi onkin arvailtu esimerkiksi paineita nopeaan valmistumiseen.

2.3.1 Ylioppilaskunnan ja ainejärjestöjen toiminta

Oulun yliopiston ylioppilaskunta (OYY) on yliopistolaisissa määritelty perustutkinto-opiskelijoiden etu- ja palvelujärjestö Oulun yliopistossa. Myös jatko-opiskelijat voivat liittyä ylioppilaskuntaan. Jäseniä ylioppilaskunnalla oli vuonna 2006 yli 13 500.

Ylioppilaskunnassa ylintä päätäntävaltaa käyttää joka toinen vuosi vaaleilla valittava 37-henkinen edustajisto. Edustajisto valitsee vuosittain hallituksen, joka käyttää ylioppilaskunnan hallinto- ja toimeenpanovaltaa. Vuonna 2006 hallituksen toimi puheenjohtajan lisäksi kaksi koulutuspoliittista vastaavaa, kaksi sosiaalipoliittista vastaava, kansainvälisten asioiden vastaava, kulttuuri- ja tiedotusvastaava sekä ympäristö- ja järjestövastaava.

OYY:lla on yhdeksän työntekijää. Toimistosta ja opiskelijapalveluista vastaavat toimistos sihteeri ja kanslisti. Etu- ja palvelujärjestötyötä tekee viisihenkinen sihteeristö: pääsihteeri, koulutuspoliittinen sihteeri, sosiaalipoliittinen sihteeri, järjestösihteeri ja tiedotussihteeri. Lisäksi Oulun ylioppilaslehdessä työskentelee päätoimittaja, toimitusapulainen ja ilmoitusmyyjä.

OYY:n toiminta jakaantuu toimintasektoreihin. Sektoreilla toimii hallitusvastaava ja mahdollisesti sihteeri. Sektorikohtaisten valiokuntien ja jaostojen kautta jokaisella ylioppilaskunnan jäsenellä on mahdollisuus päästä vaikuttamaan ylioppilaskunnan toimintaan. Ylioppilaskunnan piirissä toimi vuonna 2006 koulutuspoliittinen ja sosiaalipoliittinen valiokunta sekä ESN-, kulttuuri-, KV- ja ympäristöjaostot.

Sektorit järjestävät erilaisia tempauksia ja seminaareja, joihin kaikki yliopisto-opiskelijat ja usein myös henkilökunta voivat ottaa osaa. Koulutuspoliittinen sektori toimii usein yhteistyössä muun muassa yliopiston opetuksen kehittämis- ja ohjauspalveluita tarjoavien tahojen kanssa. Sosiaalipoliittisen sektorin yksi tärkeimpiä yhteistyökumppaneita on YTHS. KV-sektori toimii yhteistyössä yliopiston Kansainvälisten asioiden kanssa tukien ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden ja vaihto-opiskelijoiden asemaa Oulun yliopistolla. Kulttuurisektorin vuoden suurimmat tapahtumat ovat helmikuussa järjestettävät ylioppilaskunnan vuosijuhlat ja syyskuussa lukuvuoden avajaisjuhla Vulcanalia ja järjestömessut. Järjestösektori järjestää vuoden aikana myös lukuisia koulutuksia ylioppilaskunnan piirissä toimivien järjestöjen aktiiveille. Ympäristösektori järjestää vuoden aikana lukuisia tempauksia, kuten pyöränkorjauspäivän, ja osallistuu ympäristöaiheisiin kampanjoihin kuten Autoton päivä ja Nuukuusviikko.

Yliopiston eri koulutusaloilla on ainejärjestöjä, jotka järjestävät palveluita ja edunvalvontaa oman alansa opiskelijoille. Yleisesti ottaen opiskelijat ovat automaattisesti oman ainejärjestönsä jäseniä, mutta eräiden jäsenyys vaatii pienen jäsenmaksun maksamisen. Ainejärjestöjen lisäksi yliopistolla toimii useita harrastejärjestöjä, joiden kautta pääsee harrastamaan musiikkia ja muuta kulttuuria, pelaamaan lauta- ja roolipelejä tai urheilemaan. Opiskelijoille on tarjolla myös kristillisten ja poliittisten opiskelijajärjestöjen sekä osakuntien toimintaa. Ylioppilaskunta tukee piirissään toimivien aine- ja harrastejärjestöjen toimintaa sekä rahallisesti että järjestämällä koulutuksia niiden toiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

2.3.2 Opiskelijat tiedeyhteisön jäsenenä ja päätöksenteossa

Oulun yliopiston strategiassa opiskelijat tunnustetaan keskeisenä ja luontevana osana tiedeyhteisöä. Tämä tarkoittaa käytännössä opiskelijoiden tärkeää panosta sekä yliopiston virallisissa hallintoelimissä (laitos- ja tiedekuntaneuvostot sekä yliopiston hallitus) että epävirallisemmissa valmistelu- ja koordinaatioelimissä. Ylioppilaskunnalta pyydetään myös kiitettävästi lausuntoja yliopistoa koskevista tärkeistä asioista.

Keskeinen osa Oulun yliopiston opetuksen laadunvarmistusjärjestelmää on koulutusohjelmakohtaisten opetuksen kehittämistyöryhmien (OKTR) toiminta. Suosituksena on, että opiskelijajäseniä olisi työryhmissä 4 - 5. Joissakin opetuksen kehittämistyöryhmissä opiskelija toimii myös puheenjohtajana. Korkeakouluopetuksen kehittämistoimikunnassa (KOTKA) on yliopiston tukipalvelujen edustajien lisäksi jokaisesta tiedekunnasta mukana kaksi henkilökuntaa edustavaa varsinaista jäsentä ja heille varajäsenet ja opiskelijoista yksi varsinainen jäsen ja hänen varajäsenensä. Ylioppilaskuntaa edustaa koulutuspoliittinen sihteeri.

Opetuksen kehittämissyksikkö on järjesti vuonna 2006 yhteistyössä ylioppilaskunnan koulutuspoliittisen sektorin kanssa useita koulutus- ja keskustelutilaisuuksia hallinnon opiskelijajäsenille, ainejärjestöjen koulutuspoliittisille vastaaville sekä opetuksen kehittämistyöryhmien opiskelijajäsenille. Ainejärjestöjen puheenjohtajille ja koulutuspoliittisille vastaaville järjestetyssä koulutuksessa jaettiin päivitetty Kopon käsikirja. Opetuksen kehittämistyöryhmien opettaja- ja opiskelijajäsenille järjestettyyn koulutukseen osallistui 56 osallistujaa 21 eri OKTR:stä. Opiskelijoita on lisäksi valmennettu KOTKAn koko yliopistoa koskevan opetuksen kehittämisstrategiaprosessiin liittyen. Virallisten hallintoelinten opiskelijaedustajia koulutettiin kokouskäytännöissä ja hallinnossa toimimisen vastuun kantamisessa sekä yliopiston rahanjakomalliin ja opetusvirkojen täyttöprosesseihin liittyen.

Opetuksen kehittämissyksikkö ja ylioppilaskunnan koulutuspoliittinen sektori tukevat aktiivisia ainejärjestötoimijoita myöntämällä vuosittaisen Ad fontes -palkinnon opetuksen kehittämisestä yksittäiselle ainejärjestön jäsenelle tai jäsenistä muodostuvalle tiimille. Historian toinen palkinto vuonna 2006 myönnettiin Pedagogian ylioppilait ry:n opiskelijalle, joka on ollut mukana laadunvarmistusjärjestelmän kehittämisessä ja vaikuttanut siihen, että luokanopettajakoulutukselle on perustettu oma opetuksen kehittämistyöryhmä.

3 OPISKELIJOIDEN VALMISTUMINEN JA TYÖLLISTYMINEN

3.1 Opiskelijoiden valmistuminen

Opiskelijoiden valmistumisajat ovat Oulun yliopistossa lyhentyneet ja tutkintomäärien kehitys on ollut pääsääntöisesti erittäin positiivista. Pitkäjänteinen kehittämissyö opetuksen ja opintojen ohjauksen eteen alkaa näkyä.

Oulun yliopistossa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen määrä laitoksittain jaoteltuna löytyy liitteestä 3. Oheisessa taulukossa esitetään opiskelijoiden valmistumisajat vuosina. Kehityskulku 1990-luvun puolivälistä vuoteen 2006 on ollut erittäin positiivinen varsinkin humanistisella ja taloustieteellisellä koulutusalailla.

Valmistumis- vuodet	Tiedekunta						
	HuTK	LuTK	TTK	LTK	KTK	TaTK	Yliopisto
95-97	7,16	6,46	6,63	5,77	4,07	5,54	6,01
96-98	6,83	6,34	6,72	5,77	4,51	5,75	6,02
97-99	6,74	6,15	6,7	5,73	4,62	5,43	5,92
98-00	6,49	6,12	6,58	5,72	4,68	5,17	5,88
99-01	6,55	5,98	6,45	5,72	4,66	4,83	5,81
00-02	6,23	5,88	6,15	5,56	4,78	4,56	5,62
01-03	6,16	5,83	6,13	5,5	4,77	4,66	5,59
02-04	6,25	5,88	6,13	5,46	4,79	4,53	5,65
03-05	6,15	5,9	6,3	5,48	4,74	4,42	5,67
04-06	6,14	5,9	6,5	5,47	4,74	4,36	5,68

Taulukko 13: Opiskelijoiden keskimääräinen valmistusaika (vuosina) tiedekunnittain jaoteltuna
Lähde: Oulun yliopiston tilastointia

3.2 Opiskelijoiden näkemykset oman alansa työnäkymistä

Kaikista hyvinvointiselvityksen kyselyyn vastaajista 15 % arvioi koulutusalan työtilanteensa olevan erittäin hyvä ja 37 % pitää työtilannetta hyvänä. Kymmenen prosenttia vastaajista arvioi koulutusalan työtilanteen olevan huono tai erittäin huono. Miehet ja naiset näkivät työtilanteen varsin samalla tavalla eikä sukupuolten välillä ollut havaittavissa suuria eroja, mutta eri tiedekuntien opiskelijoiden näkemykset vaihtelivat huomattavasti, kuten on havaittavissa alla olevasta taulukosta.

Tiedekunta	Erittäin huono 1	2	3	4	Erittäin hyvä 5	En osaa sanoa	Yhteensä
HuTK	7	15	27	31	10	10	100
KTK	0	6	27	49	14	4	100
LuTK	1	9	34	38	12	6	100
LTK	0	0	11	24	65	0	100
TaTK	0	7	41	36	2	14	100
TTK	1	8	40	43	5	3	100
Kaikki vastaajat	2	8	32	37	15	6	100

Taulukko 14: Opiskelijoiden näkemykset oman koulutusalan työtilanteesta (% vastanneista)
Lähde: Hyvinvointiselvitys 2006

Positiivisimmin koulutusalan työtilanteen näkivät lääketieteen opiskelijat, joista 65 % arvioi sen olevan tällä hetkellä erittäin hyvä. Kaikkein heikoimpana oman alansa työllisyystilanteen näkivät humanistit, joista reilu viidennes piti tilannetta tällä hetkellä huonona tai erittäin huonona. Humanistisessa tiedekunnassa on kuitenkin huomattava määrä erilaisia koulutusohjelmia, joiden työllisyystilanteet saattavat olla hyvinkin erilaisia. Tämä näkyi myös arvioissa, jotka humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden keskuudessa vaihtelivat eniten.

Valtaosa opiskelijoista suhtautui luottavaisesti tulevaisuuteen ja piti omia, valmistumisen jälkeisiä työllistymismahdollisuuksiaan hyvinä tai erittäin hyvinä. Arviot omista mahdollisuuksista työllistyä valmistumisen jälkeen olivat selvästi positiivisempia kuin arviot alan tämänhetkisestä työllisyystilanteesta. Erityisen luottavaisia olivat taloustieteiden opiskelijat, joista yli viidennes piti omia työllistymismahdollisuuksiaan erittäin hyvinä, vaikka tällä hetkellä vain kaksi prosenttia heistä arvioi alan työllisyystilanteen erittäin hyväksi. Ainoastaan lääketieteen opiskelijat suhtautuivat työllistymismahdollisuuksiinsa hieman varovaisemmin. Heistä 57 % arvioi alan hyvän työllisyystilanteen jatkuvan omaan valmistumiseensa asti ja mahdollisuutensa työllistyä erittäin hyväksi.

3.3 Opiskelijoiden sijoittuminen työmarkkinoille valmistumisen jälkeen

Valmistuneiden työllisyystilanne valmistumishetkellä vaihteli suuresti vuonna 2006 valmistuneiden osalta (Ohjaus- ja työelämäpalveluiden lähtökysely) koulutusaloittain. Määräaikaaisessa tai vakinaisessa kokopäivätyössä olevien osuus vaihteli teknillisestä tiedekunnasta valmistuneiden lähes 75 prosentista humanistisen tiedekunnan hiukan alle 40 %:iin. Myös lääketieteellisestä ja taloustieteellisestä valmistuneiden työllisyystilanne oli valmistumishetkellä hyvä: yli 60 % oli kokopäivätyössä. Työuran vakiintumattomuus vastavalmistuneilla näkyymääräaikaisten työsuhteiden määrässä. Työttömiä työnhakijoita valmistuneista oli eniten humanisteissa (19,2 %) ja luonnontieteilijöissä (18,9 %) ja vähiten lääketieteellisessä (3,3 %). Valmistumishetken kysely ajoittuu tutkinnonantohetkeen, joka usealle opiskelijalle on työnhaun aktiivista vaihetta. Valmistumisjankokhaan liittyvä työttömyys on tyypillisesti lyhytaikaista. Vuonna 2006 toteutetun viisivuotisuraseurannan (kohderyhmänä 2001 valmistuneet) perusteella voidaan todeta, että n. 80 prosentille valmistumishetkellä työtä vailla olleista työpaikka löytyi ensimmäisen kuuden kuukauden kuluessa tutkinnon suorittamisesta.

Työpaikkaa etsittäessä opiskelijoiden oma aktiivisuus ja henkilökohtaiset kontaktit nousevat voimakkaasti esiin työnsaantikanavana. Työllistyminen sektoreittain on varsin odotettua. Taloustieteilijät (69,2 %) ja teknillisen alan (69,3 %) valmistuneet työllistyivät useimmiten yksityisiin yrityksiin. Humanistisen (46,2 %), kasvatustieteiden (64,5 %) ja lääketieteellisen (69,1 %) tiedekunnan opiskelijat työllistyivät suurimmaksi osaksi kuntien tai kaupunkien palvelukseen. Luonnontieteilijöillä yliopistot ja korkeakoulut olivat suurin työllistäjä (42,1 %). Opiskelijoiden hyvinvointiselvityksen mukaan noin 52 % kyselyyn vastanneista toivoi työllistyvänsä valmistumisensa jälkeen yksityiselle sektorille.

Vastavalmistuneet sijoittuivat töihin suurimmaksi osaksi Pohjois-Pohjanmaalle heti valmistumisensa jälkeen. Luonnontieteellisen, taloustieteiden ja teknillisen tiedekunnan valmistuneista yli 70 % jäi töihin Pohjois-Pohjanmaalle, teknillisen tiedekunnan kohdalla jopa 77,2 %. Alhaisimmillaan Pohjois-Pohjanmaalle työllistyminen oli kasvatustieteiden tiedekunnasta valmistuneiden keskuudessa, joista alle puolet (48,9 %) työllistyi Pohjois-Pohjanmaalle. Pohjois-Pohjanmaan jälkeen Uusimaa työllisti eniten vastavalmistuneita. Lääketieteellisen tiedekunnan valmistuneista toiseksi eniten työllistyi Lappiin.

4 KEHITTÄMISTOIMENPITEET

Oulun yliopistossa tehdään asioita, joilla pyritään parantamaan opiskelijoiden opiskeluolosuhteita. Useita toimenpiteitä käsitellään työryhmissä ja toimikunnissa, joissa kaikissa on merkittävä opiskelijaedustus. Tässä luvussa käsitellään joitakin tärkeimpiä kehittämistoimenpiteitä.

4.1 Opiskelijoiden hyvinvoinnin kehittäminen

Oulun yliopistoon perustettiin vuonna 2005 opiskelijoiden hyvinvointityöryhmä, jossa on ollut laaja edustus yliopiston opiskelijapalveluista ja henkilöstöhallinnosta, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön Oulun terveysasemalta, Oulun seurakunnan opiskelijatyöstä sekä ylioppilaskunnasta ja opiskelijoista. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut vararehtori, professori Liisi Huhtala (11.10.2006 asti) ja vararehtori Riitta Keiski (11.10.2006 alkaen).

Työryhmän keskeisenä tehtävänä on toimia erilaisten opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvää työtä tekevien tahojen yhteistyö- ja koordinaatioelimenä. Työryhmä seuraa toimintaympäristön kehitystä ja tekee aloitteita opiskelijoiden hyvinvoinnin näkökulmasta. Ryhmässä on koettu tärkeäksi kehittää myös yliopiston ja ylioppilaskunnan kykyä reagoida oikein erilaisissa kriisitilanteissa. Työryhmä toimi ylioppilaskunnan hyvinvointiselvityksen ohjausryhmänä lukuvuonna 2005-6.

4.2 Opinto-ohjauksen kehittäminen

Opinto-ohjausta koskevat puutteet on tiedostettu Oulun yliopistossa ja sen parantamiseksi on tehty suunnitelmallista kehittämistyötä. Yksi pienistä, mutta tärkeistä askelista vuonna 2006 oli se, että ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille luotiin samanlainen opintojen alun vertaisohjauspalvelu kuin suomalaisillekin opiskelijoille.

4.2.1 Ohjauksen kehittämistyöryhmä

Yliopiston rehtori on nimennyt 15.1.2004 päivätyllä asettamiskirjeellä työryhmän pohtimaan ohjauksen kehittämistä Oulun yliopistossa ja tekemään tähän liittyvät tarpeelliseksi katsomansa toimenpideehdotukset. Työryhmälle annetun toimeksiannon määräaika oli 31.3.2004. Työryhmän raportti luovutettiin rehtorille 28.4.2004.

Virallisen määräajan päätyttyä työryhmä päätti jatkaa työtään ohjauksen kehittämistoimien suunnittelemiseksi ja on kokoontunut säännöllisesti kuukausittain siitä lähtien. Työryhmässä ovat edustettuina yliopiston ohjauspalveluita tuottavien ja koordinoivien tukipalveluiden lisäksi myös tiedekunnissa opinto-ohjausta antavat tahot sekä ylioppilaskunta.

Ohjauksen kehittämistyöryhmä koordinoi yliopiston sisäistä yhteistyötä ohjauksen kehittämiseksi kartoittamalla ohjaajien työn kehittämiseen liittyviä koulutustarpeita, kokoamalla tietoa opiskelijoiden ohjaustarpeista, ideoimalla ohjauksen kehittämiseen liittyviä arviointi- ja seurantakäytänteitä, tekemällä aloitteita ohjauksen tutkimus- ja kehittämishankkeiksi sekä osallistumalla opinto-ohjaukseen liittyvän koulutuksen ja tiedotuksen suunnitteluun. Ohjauksen kehittämistyötä tehdään pohjautuen yliopiston strategiaan, opetusministeriön ja korkeakoulujen arviointineuvoston ohjeisiin ja suosituksiin sekä ohjauksen kehittämistyöryhmän raportissaan listaamiin teemoihin Oulun yliopistossa havaituista kehittämistarpeista. Lisäksi ohjauksen kehittämistarpeita kartoitetaan säännöllisesti opiskelijoille suunnatuilla palautekyselyillä ja erillistutkimuksilla.

Vuonna 2006 ryhmä on keskittynyt erityisesti kohentamaan opinto-ohjaajien ammattitaidon tukemisen, opinto-ohjauksen koordinoimisen (liitteenä 2 Oulun yliopiston opinto-ohjauksen kokonaisuutta kuvaava ohjauskartta) sekä seurannan ja arvoimisen toimenpiteitä.

4.2.2 Veturi-ohjaus

Veturi eli vertaistutorointihankkeen tavoitteena on antaa opiskelijalähtöistä ohjausta pienryhmäohjauksen rinnalla ja jälkeen. Veturitoiminta alkoi Oulun yliopistossa kokeilumuotoisena tammikuussa 2005 ja kesti kevätlukukauden ajan. Toiminta muodostui kahvilapäivystyksistä ja sähköpostitse annettavasta ohjauksesta. Opiskelijoiden kokemukset hankkeesta olivat positiivisia. Vuoden 2005 kokeilun perusteella veturia on helpompi lähestyä kasvottomasti ja palautteen pohjalta syksyn 2006 ohjaustoiminta päätettiin keskittää verkkoon. Ohjaustoimintaa varten verkkoon luotiin keskustelupalstana ja tietopankkina toimiva Veturifoorumi². Opiskelijat voivat rekisteröityä ympäristöön joko omalla nimellään tai anonyyminä. Veturiksi valittiin viisi opiskelijaa, jotka edustavat yliopiston kaikkia kuutta tiedekuntaa. Veturiringin lisäksi myös toiset opiskelijat voivat antaa neuvoja keskustelupalstalla esitettyihin kysymyksiin. Veturitoiminta käynnistyi 18.9.2006 ja jatkui syyslukukauden ajan. Toiminnan rahoituksesta vastasi korkeakouluopetuksen kehittämistoimikunta KOTKA.

Vetureille järjestettiin kolmiosainen koulutus. Ensimmäisessä koulutusosuudessa esiteltiin veturitoiminnan ideaa ja viimevuotisia kokemuksia sekä orientoiduttiin veturin rooliin osana muita yliopiston ohjauspalveluita. Toisella koulutuskerralla harjoiteltiin käytännön ohjaustyötä ja veturifoorumin käyttöä vastaamalla foorumissa opintoja ja opiskelua koskeviin kysymyksiin. Kolmannella koulutuskerralla tutustuttiin ohjaus- ja työelämäpalveluiden toimintaan, jatkettiin www-ympäristöön perehtymistä ja pohdittiin verkkovuorovaikutuksen merkitystä.

Toiminnalle on saatu rahoitusta myös vuodelle 2007 Campus Futuruksen kautta. Ohjaustoiminta jatkuu veturifoorumilla aiempien ohjaajien voimin ja heidän lisäksi rekrytoidaan kaksi uutta Veturia edustamaan teknillistä tiedekuntaa ja Kajaanin yliopistokeskuksen opiskelijoita. Uutena toimintamuotona hankkeessa vuonna 2007 on yliopistoon hakevien opiskelijoiden neuvonta.

Mukana hankkeessa ovat opetuksen kehittämissyksikkö, ohjaus- ja työelämäpalvelut sekä ylioppilaskunnan koulutuspoliittiset toimijat. Hankkeen koordinaattorina toimii ylioppilaskunnan koulutuspoliittinen sihteeri Suvi Eriksson.

4.3 Oppimiskulttuurin kehittäminen

Vuodet 1996-2006 on yliopistossamme nimetty oppimiskulttuurin teemavuosikymmeneksi. Teemavuosikymmenen aikana on uudistettu opiskelijalähtöisesti sekä opiskelijoiden että yliopisto-opetuksen toimintakulttuuria. Erityistä huomiota on kiinnitetty opiskelijan asemaan tiedeyhteisössä paitsi oppijana myös opetuksen ja tutkimustyön resurssina. Projektin puitteissa on useiden vuosien ajan tuotettu yliopisto-opiskelua tukevaa materiaalia ja palveluita opiskelijoille ja järjestetty koulutusta sekä henkilökunnalle että opiskelijoille. Keskeinen toimintamuoto on uusien opiskelijoiden ohjaus ja siihen liittyvä pienryhmäohjaajien kouluttaminen. Vuonna 2006 koulutettiin tehtävänsä noin 260 pienryhmäohjaajaa.

Opiskelun hallinnan tunteeseen vaikuttaa opetuksen toteuttamisen ja ohjauksen ohella opiskelijan oman opiskelu- ja oppimistyylin tutkiminen ja kehittäminen. Oppimiskulttuuriin ja oppimistekniikoihin valmentavaa Akateemiset opiskelutaidot -kurssia tarjottiin vuonna 2006 erillisen avoimen yliopiston kanssa tehdyn yhteistyöprojektin turvin veloituksetta pienryhmäohjaajille ja 200 uudelle opiskelijalle. Koulutukseen osallistui 115 opiskelijaa. Kurssi sai valtakunnallisen virtuaaliopetuksen laatupalkinnon vuoden 2006 aikana.

² <http://www.oyy.fi/veturit/>

Opetuksen kehittämissyksikkö on lisäksi tarjonnut vuodesta 2005 lähtien oppimisen teematunteja opiskelijoille. Teemoina ovat lukutekniikka, muistiinpanotekniikka ja luentojen tehokas hyödyntäminen. Verkossa olevan Oppimisklinikka-sivuston³ avulla opiskelijat voivat tutkia ja tehostaa opiskelutaitojaan itsenäisesti. Kaikille uusille opiskelijoille jaettiin omaa vastuullisuutta ja aktiivisuutta opiskelijana ja tiedeyhteisön jäsenenä tukevaa materiaalia, mm. Pieni opiskeluopas, opetuksen eettiset ohjeet sekä yliopisto-opiskelun ajatuksen tiivistävä oppimiskulttuurikortti.

Opiskelua on pyritty tukemaan myös yhteistoiminnallisen opiskelumallin avulla. Maailman huippuyliopistoissa (esim. Harvard) opiskelijat ryhmytetään heti opiskelun alkaessa opiskelijaryhmiksi (study group), joilla on vertaisohjaaja. Vuoden 2005 keskeisin uudistus oppimiskulttuurin alueella on tällaisen toiminnan aloittaminen Oulun yliopistossa ensimmäisenä maassamme.

Study group-toimintamalli otettiin osaksi uusien opiskelijoiden ohjaajina toimivien pienryhmäohjaajien koulutuskokonaisuutta vuonna 2005. Tavoitteena oli saada pienryhmäohjaajat innostamaan oman ryhmänsä opiskelijoita perustamaan opiskeluryhmiä ja ohjaaja, joka toimii yhteyshenkilönä opetuksen kehittämissyksikköön päin. Vuonna 2005 aloitetusta pilotista saatiin erittäin positiivisia kokemuksia. Ensimmäisen vuoden opiskelijat perustivat 35 itsenäisesti toimivaa opiskelijatiimiä pienryhmäohjaajilta saamansa perehdytyksen pohjalta. Study group –ohjaajille tehtiin vuonna 2006 kysely, jonka teemoina olivat ryhmän muodostumisperiaatteet, toiminta- ja opiskelumuodot, toiminnan merkitys oman oppimisen kannalta sekä mitä tukea ohjaajat kaipaisivat study group -toimintaan. Kyselyn mukaan study group –toiminta koettiin pääsääntöisesti hyödylliseksi ja sen koettiin syventäneen omaa oppimista ja edistäneen ryhmätöitä. Vuonna 2006 Study group –toimintamallia kehitettiin tarjoamalla ohjaajille ja ryhmille valmennuskoulutusta sekä tuottamalla Study group – Omatoimiopas yhdessä opiskelemiseen Oulun yliopistossa.

4.4 Esteettömän opiskelun kehittäminen

Yliopistoon on nimetty vastuuvirkamieheksi esteettömyysyhdyshenkilö, joka toimii tasa-arvotoimikunnassa esittelijänä esteettömyysasioissa. Esteettömyysyhdyshenkilö osallistuu myös tila-asioiden esteettömyyssuunnittelusta vastaavaan esteettömyystilatyöryhmän.

Esteettömyystyössä on verkostoiduttu Jyväskylän yliopiston vetämään ESOK-hankkeeseen⁴, Esteetön opiskelu korkea-asteen oppilaitoksissa. Lisäksi tehdään aktiivista yhteistyötä vammaisjärjestöjen kanssa. Aktiivinen yhteistyö on käynnissä Autismi- ja Aspergerliiton kanssa. Tavoitteena on kehittää yhteistyössä opintojen sujuvuutta lisääviä toimenpiteitä autismin kirjon opiskelijoille. Arvion mukaan tähän ryhmään kuuluu noin 3 % opiskelijoista, mikä Oulun yliopistossa tarkoittaa useaa sataa opiskelijaa.

Esteettömyystyössä huomioidaan sekä fyysisten että niin sanottujen näkymättömien vammojen aiheuttamat haitat opiskelijalle. Konkreettisten tila- yms. ratkaisujen ohella toiminnassa painotetaan tiedotusta ja koulutusta, joilla lisätään henkilökunnan ja opiskelijoiden valmiuksia ohjata ja kohdata erityistukea tarvitsevia. Henkilöstölle suunnattu koulutustoiminta käynnistettiin keväällä 2006, jolloin toteutettiin koulutustilaisuus autismin kirjon (mm. adhd, aspergerin oireyhtymä) esiintymisestä ja ilmenemismuodoista opiskelijoilla.

Ylioppilaskunta toimii aktiivisena osapuolena ja yhteistyökumppanina esteettömyystyössä, ja heillä on edustus niin tasa-arvotoimikunnassa kuin esteettömyystilatyöryhmässäkin.

³ <http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/index.html>

⁴ Hankkeen verkkosivusto: <http://esok.jyu.fi/>.

LIITE 1

OPISKELIJOIDEN AJANKÄYTÖN TUTKIMUS OULUN YLIOPISTOSSA JA W5W-HANKKEESSA

1. Opiskelijoiden ajankäytön tutkimuksen historia

Opiskelijoiden ajankäyttöä on tutkittu Suomessa vähän ja tehty tutkimus on pääsääntöisesti keskittynyt tekniikan alan opiskeluun. Ajankäyttötutkimusten mukaan suomalaiset opiskelijat käyttävät opiskeluun huomattavasti vähemmän aikaa, kuin mihin opintojen mitoitus antaisi mahdollisuuden.

Oulun yliopistossa on tehty opiskelijoiden ajankäytön tutkimusta vuodesta 2002 lähtien eri laitoksilla sekä koskien eri opiskelijaryhmiä (esim. muuntokoulutettavat ja huippu-urheilijat). Osa kehitystyöstä liittyy selkeästi tutkintorakennemuutokseen ja sitä tukevaan valtakunnalliseen W5W-projektiin, jota Oulun yliopisto koordinoi yhdessä Kuopion yliopiston kanssa. Projektiin puitteissa on panostettu valtakunnallisesti opetussuunnitelmatyön ja opintojen mitoittamisen kehittämistyöhön. Projektin puitteissa on järjestetty koulutusta sekä julkaistu kaksi julkaisua: Karjalainen, A. (toim.) 200x. Akateeminen opetussuunnitelmatyö ja Karjalainen, A.; Alha, K. & Jutila, S. Anna aikaa ajatella

Opetuksen kehittämissyksikkö on julkaissut opiskelijoiden ajankäytöstä 3 julkaisua: Alha, K. 2004. Täytyy ehtiä luennoille – Selvityksiä opiskelijoiden ajankäytöstä; Jutila, S. 2005. Aina ajoissa? Uusi selvitys opiskelijoiden ajankäytöstä sekä Wennström, M. 2006. Haluaisin kyllä ymmärtää. Selvitys humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden ensimmäisen lukukauden ajankäytöstä ja oppimiskokemuksista.

2. Opiskelijoiden ajankäytön tutkiminen Oulun yliopistossa

Oulun yliopiston opiskelijoiden hyvinvointiselvityksen (Inka Riina Kyllönen, 2006) mukaan keskiverto-opiskelija käyttää viikostaan 25,5 tuntia opiskeluun ja 12 työntekoon. Päätoimiset opiskelijat käyttivät opiskeluun aikaa keskimäärin 32,5 tuntia viikossa. Tuorein ajankäytön tutkimus Oulun yliopistossa on selvitys humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden ensimmäisen lukukauden ajankäytöstä ja oppimiskokemuksista (Wennström, M. 2006. Haluaisin kyllä ymmärtää. Selvitys humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden ensimmäisen lukukauden ajankäytöstä ja oppimiskokemuksista.) Tutkimustulokset opiskeluun käytettävästä ajankäytöstä ovat vastaavia vastaavat hyvinvointiselvityksen tulosten (keskimääräinen opiskeluaika 25,5, tuntia) sekä aiempien Oulun yliopistossa tehtyjen ajankäyttötutkimuksien tulosten kanssa keskiverto-opiskelijoiden suhteen (keskimääräinen opiskeluun käytetty aika 23 -25 h viikossa).

Selvitys on ensimmäinen humanistisen alan opiskelijoiden ajankäyttöä koskeva selvitys Suomessa. Tutkimuksessa opiskelua tarkastellaan oppimistavoitteiden, kuormittavuuden, ajankäytön ja oppimiskokemusten näkökulmasta. Tutkimuksessa tarkastellaan opintopisteiden ja todellisen opiskeluun käytetyn ajan yhteyttä toisiinsa vertaamalla opiskeluun käytettyä aikaa opintopisteinä määritettyyn tuntimäärään opintojaksoilla. Myös ajankäytön jakautumista itsenäisen työskentelyn ja opetukseen osallistumisen välillä on tutkittu. Hyvin tärkeää on tarkastella sitä, millaisia oppimistavoitteita ja kokemuksia opiskelijoilla on sekä opintojen kuormittavuutta.

Tutkimuksessa on mukana 30 humanistisen tiedekunnan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa, jotka osallistuivat 1-8 opintojaksolle. Opiskelijat seurasivat ajankäyttöään yhteensä 95 opintojaksolla.

Opiskelijat käyttivät opintojakson opiskeluun keskimäärin vain 52,7 prosenttia opetussuunnitelmassa mitoitettua ajasta. 1 opintopistettä kohden (n. 27 h) käytettiin aikaa 14,1 tuntia. Tavoitteet oppimiselle ovat opiskelijoiden mukaan korkeat. 78 prosenttia asetti tavoitteekseen ymmärtävän oppimisen, 53,2 % pelkästään ymmärtävän oppimisen ilman opintojakson läpäisyä tai muuta tavoitetta, 13 % tavoitteli vain tentin läpäisyä ja 9 prosentilla muu tavoite. Kuormittavuutta opintojakson ajan koki 35 prosenttia vastaajista, 65 prosenttia piti kuormittavuutta sopivana. Tutkittaessa oppimiskokemuksia 17 prosenttia koki ymmärtäneensä asiat erittäin hyvin ja saavan välineitä ajattelulle ja toiminnalleen. 24 % tutkittavista koki oppineensa erittäin hyvin ja että oppiminen oli opinto-oppaassa ilmoitetun tavoitteen mukaista. 15 prosenttia koki oppineensa opinto-oppaan tavoitteen mukaisesti ja saaneensa jotain opintojaksolta.

Tutkimuksesta voidaan päätellä, että opintojen ylimitoitus ei ole opintojen etenemisen esteenä ja että opintojaksot on mahdollista läpäistä panostamalla vain vähän aikaa opiskeluun. Tutkimuksesta voidaan myös päätellä, että opiskelijat asettavat suuria tavoitteita, mutta luopuvat niistä opintojakson edetessä. Vähäinen ajankäyttö korostui erityisesti isoissa opintojaksoissa.

3. Opiskelijoiden ajankäyttöön liittyvät kehittämistoimenpiteet

Opiskelijoille järjestettiin W5W-projektin puitteissa ajankäyttöön ja opiskelutekniikkaan liittyvää koulutusta, johon osallistui noin 300 opiskelijaa. Jatkossa opiskelijoiden ajankäyttöä tutkitaan edelleen keskeisenä painopisteenä tulevana vuosina on todellisen ja kumuloituvan oppimisen tutkimus. Oulun yliopiston on käytössä myös opintojen etenemisen sähköinen seurantatyökalu Etana. Työkalu on käytössä tällä hetkellä teknillisessä tiedekunnassa. Etana käyttää hyväkseen Oodista kerran kuussa saatavia rekisteritietoja ja sen avulla voi saada reaalisia ja ennustettuja valmistumismääriä, keskimääräisiä opintopistekertymiä, valmistumispotentialiaaleja sekä opintojaksokohtaisia läpäisytilastoja.

OHJAUS OULUN YLIOPISTOSSA

